

lipiec 1997 r.

meter. Muzpet. dr. B. Liołkowski

103/8

FUNDACJA GENERALNA BRZEWICKICH
Archiwum i Muzeum Pomorza Środkowego
ul. Brzewicka 10, 87-800 Słupsk
tel. 87-800 1505, 87-800 1506
Nr r-ku 82 1090 1505 DDUU 0000 5002 0244

Materiały
W. Brzewickiego
żona: 87-630 Słupsk

+ materiały:
B. Liołkowski

87-800 Młodzież.

Lipno
POZ-AK

+ Narzewski Lubomir
ps. „Młot”

M-847/1544 Pom.

SPIS ZAWARTOŚCI
TECZKI

Narczewski Lubomir.....

T: M-847/1544 Pom.....

Lipno POL-AR.....

I./1. Relacja k. 2 s. 1-9

I./2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące relatora k. 9 s. 1-12

I./3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące relatora —

II. Materiały uzupełniające relację k. 13 s. 1-13

III./1. Materiały dotyczące rodziny relatora —

III./2. Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III./3. Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) —

III./4. Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 —

III./5. Inne ... —

IV. Korespondencja

M. Okopowa..... k. 5 s. 1-9

.....

.....

V. Nazwiskowe karty informacyjne k. 20

VI. Fotografie dwa ikono grafii

I/1 Relacja - Narcaowski Lubomir

- Próba biogramu aut. H. Dzierżewskiego str. 1-2 k. 2
(mps dygieta i kopia)

Urodził się w 1913 r. w rodzinie chłopskiej w Józefkowie. Ukończył Seminarium Nauczycielskie w Wymyślinie (gm. Skępe) w 1933 r. Służbę wojskową odbył w Dywizyjnym Kursie Podchor. Rez. w Bórdnicy. Został mianowany podporucznikiem Rez. Pracował w Szkole Powszechnej w Lututowie w Sieradzkim, jednocześnie studiując zaocznie geografię na Wolnej Wszechnicy w Warszawie. W 1939 r. odbył kampanię wrześniową walcząc w ostatniej fazie kampanii w Grupie gen. Kleeberga. Uniknął niewoli. Wrócił do domu.

Na początku 1940 r. wszedł w skład grupy inicjacyjnej w celu zorganizowania komórki ruchu oporu. Zebranie, któremu przewodniczył przybyły z Gójska w pow. sierpeckim, Czesław Zapałowski, ps. "Czesław", wziął udział oprócz Lubomira Narczewskiego jego szwagier, Zbigniew Motyliński i Władysław Józef Drabiński. Postanowiono zorganizować komórkę Polskiej Organizacji Zbrojnej. Na dowódcę wyznaczono Narczewskiego, przyjęto pseudonim (Narczewski - "Młot", Motyliński - "Zbyszko", Drabiński - "Czarny"). Następne zebranie postanowiono odbyć w dniu Wielkiejnocy w 1940 r.

Na to zebranie przybył, oprócz wyżej wymienionych, przedstawiciel POZ z Warszawy, reprezentujący głównego dowódcę POZ, Antoniego Szadkowskiego, „Bolesława”. Delegat przedstawił się jako "Michał". Nazwiska nie podał.

Postanowiono powołać do życia grupę POZ, odebrano przysięgę. ~~xxxxxyxxx~~

✓ Łączność między "Młotem" a "Michałem" miał utrzymywać "Czarny". Później, gdy "Michał" został "spalony", "Czarny" utrzymywał łączność z Centralą ✓ ~~xxxxx~~ przez Jana Łukowskiego, "Kępę" z Sierpeckiego.

✓ Organizacja na terenie gm. Skępe szybko rozrastała się o nowe plutony: Drugi w Skępku pod dowództwem Abramowicza, ps. "Łukasz", w Wymyślinie z ✓ Letkim, ps. "Karaś" i w Józefkowie z Walewskim J. ps. "Sfinks".

Dalsze prace przerwała akcja niemiecka. 5.V.1943 r. Wraz z innymi członkami AK Narczewski został aresztowany. Sledztwo "odbył" w Lipnie, w Grudziądzu i osadzony został w obozie konc. Mauthausen. Przeżył obóz, wrócił do rodziny. Zmarł 1.I.1974. Rel.: Tężycki A., Narczewska M., Drabiński Wł.

2.

Narczewski Lubomir

Urodził się w 1913 r. w rodzinie chłopskiej w Józefkowie. Ukończył Seminarium Nauczycielskie w Wymyślinie (gm. Skępe) w 1933 r. Służbę wojskową odbył w Dywizyjnym Kursie Podchor. Rez. w Bórdnicy. Został mianowany podporucznikiem Rez. Pracował w Szkole Powszechnej w Lututowie w Sieradzkim, jednocześnie studiując zaocznie geografię na Wolnej Wszechnicy w Warszawie. W 1939 r. odbył kampanię wrześniową walcząc w ostatniej fazie kampanii w Grupie gen. Kleeberga. Uniknął niewoli. Wrócił do domu.

Na początku 1940 r. wszedł w skład grupy inicjacyjnej w celu zorganizowania komórki ruchu oporu. Zebranie, któremu przewodniczył przybyły z Gójska w pow. sierpeckim, Czesław Zapałowski, ps. "Czesław", wziął udział oprócz Lubomira Narczewskiego jego szwagier, Zbigniew Motyliński i Władysław Józef Drabiński. Postanowiono zorganizować komórkę Polskiej Organizacji Zbrojnej. Na dowódcę wyznaczono Narczewskiego, przyjęto pseudonim (Narczewski - "Młot", Motyliński - "Zbyszko", Drabiński - "Czarny"). Następne zebranie postanowiono odbyć w dniu Wielkiejnocy w 1940 r.

Na to zebranie przybył, oprócz wyżej wymienionych, przedstawiciel POZ z Warszawy, reprezentujący głównego dowódcę POZ, Antoniego Szadkowskiego, "Bolesława". Delegat przedstawił się jako "Michał". Nazwiska nie podał.

Postanowiono powołać do życia grupę POZ, odebrano przysięgę ~~z przysięgą~~ Łączność między "Młotem" a ~~Michałem~~ miał utrzymywać "Czarny". Później, gdy "Michał" został "spalony", "Czarny" utrzymywał łączność z Centralą ~~przez~~ przez Jana Łukowskiego, "Kępe" z Sierpeckiego.

Organizacja na terenie gm. Skępe szybko rozrastała się o nowe pl^watony: Drugi w Skępekⁱⁿ pod dowództwem Abramowicza, ps. "Łukasz", w Wymyślinie z Letkim, ps. "Karaś" i w Józefkowie Walewskim J. ps. "Sfinks".

Dalsze prace przerwała akcja niemiecka. 3.V.1943 r. Wraz z innymi członkami AK Narczewski został aresztowany. Sledztwo "odbył" w Lipnie, w Grudniadzu i osadzony został w obozie konc. Mauthausen. Przeżył obóz, wrócił do rodziny. Zmarł 1.I.1974. Rel.: Teżycki A., Narczewska M., Drabiński Wł.

M. Krawczyk

1/2. Dokumenty dotyczące relatora:
Narowski SuDomiir

1. Metryka urodzenia i chrztu wydane w Słupem 21.09.1946r. na zasadzie księgi metrykalnych syn.-met. parafii Słupem ze nr. 1913 nr aktu 155, kserokop. k. 1 s. 1
2. Zaświadczenie wyd. przez Państwowe Seminarium Nauczycielskie Męskie w Wymyslinie z 24.07.1933r. (nr 20) o udzieleniu egzaminu na dyplom nauczyciela szkół powszechnych, kserokop; indeks wolnego strachu nr 565 Wob. Wzsch. Polskie w W-wie k. 1 s. 2-3
3. Pismo Wojskowej Komendy Muzycy w Włocławku z 21.01.1938r. (nr 313/Of.) o mianowaniu ppot. rez. ze starszeństwem z dn. 1.01.1937r., kserokop. k. 1 s. 4-4
4. Patent oficerski z dn. 12.10.1937r., kserokop (nr pat. 470). k. 1 s. 5
5. Karta powołania na zajęcia ofic. rez. w dn. 25.05.1939r., kserokop. k. 1 s. 6-7
6. Kserokopia odpisu skróconego aktu metryk. zawartego 3.04.1940r. (akt. spor. w 1937r.) k. 1 s. 8
7. Zaświadczenie Zar. Gm. w Słupem z 20.09.1946r. (nr. IV-25/46r.) o tajnym męczeniu (1939-1945) i pobycie w obz. konc. Mauthausen, kserokop; k. 1 s. 9-10
- zaśw. w P. Centr. Wychowania Szkołermiślaowskiiego, Poznań 26.06.1951 (nr 74) o ukoniżeniu kursu ofic. rezerwy z dn. 1951-25.06.1951, kserokop; zong. tajne męczenie (JON) k. 1 s. 11
8. Pismo z B o W i S Oddz. w Lipnie (nr 47/53) z 17.10.1952r. o powołaniu do Frontu Narodowego, kserokop. k. 1 s. 12

METRYKA URODZENIA I CHRZTU

WYDANA NA ZASADZIE KSIĄG METRYKALNYCH RZ.-KAT. PARAFII Skępe

za rok 1913 Nr aktu 155

Niniejszym zaświadczam, że

Małgorzata Wojciechowska

urodziła się w

dnia 15 sierpnia 1913 r. w miejscowości

Skępe

ochrzczony (a) dnia 22 sierpnia 1913 roku

Skępe, dnia 21 września 1913 r.

PROBOSZCZ:

G. A. Albert (signature)

**PAŃSTWOWE SEMINARIUM
NAUCZYCIELSKIE MĘSKIE**

im. WALERJANA ŁUKAŃSKIEGO
w WYMYSZLIŃIE, poczta Skępe.

Dnia 24 lipca 1933 r.

Nr. 200.

Odpowiedź na pismo

z dnia 1933 r.

Nr.

Uniwersytetu Państwowego Kopernika

Wydział Pedagogiczny

Immatrykulowany dn. 13.8.1936

L. alb. 368/46/47

Z a s ę w i e d c z e n i e .

Dyrekcja zaświadcza, że **Lubomir**
Herczewski w bieżący rok zdał egzamin na
dyplom nauczyciela szkół powszechnych z wyni-
kiem dodatnim.

Dyrektor.

PATENT OFICERSKI

Na wniosek Ministra Spraw Wojskowych stwierdzający, iż

Pan

NARCZEWSKI LUBOMIR ADAM

urodzony dnia 15 SIERPNIA 1913 R.

posiada przygotowanie wojskowe i zalety właściwe powołaniu oficera, oraz mając przeświadczenie, że wszędzie i zawsze okaże się godnym stopnia oficerskiego i żołtów będzie wszystko poświęcić

KU DOBRU i CHWAŁE OJCZYZNY

mianuję do podporucznikiem rezerwy

w korpusie OFICERÓW PIECHOTY *ze starszeństwem*

od dnia 1 STYCZNIA 1937 R. *z kolejnością* 470.

Warszawa, dnia 12 PAŹDZIERNIKA 1937 R.

Minister Spraw Wojskowych

Konarski

*Szef Biura Personalnego
Ministerstwa Spraw Wojskowych*

Mucyński

Prezydent Rzeczypospolitej

Mościcki

14 PUŁK PIECHOTY

ZWYKŁA

A. P.

Spoc. 1939-1945
Kawalerski Łukawiec

[Signature]

~~Kawalerski Łukawiec~~

~~por. Łukawiec~~

Łos. Neglewiec

KARTA POWOZANIA.

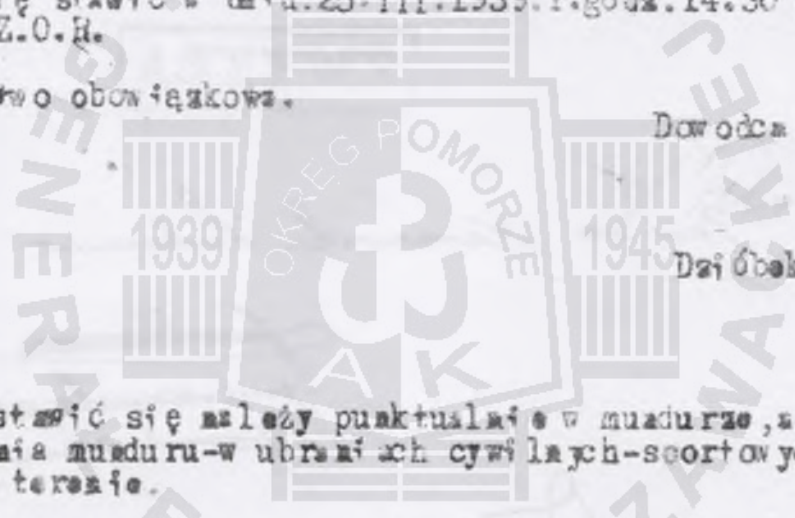
- 1. Stopień Por. rez.
- 2. Nazwisko i imię Nawrocki Lucjan
- 3. Zamieszkały w Jurkawa gm. Nawataw
- 4. Został na podstawie rozkazu Dowódcy 4. Bry. Piechoty L. 2307/Tjn. z dnia 22. XII. 1938 r. powołany na zajęcie ofic. rez.
- 5. Dokąd na się stawić z datą: 25. III. 1939 r. godz. 14.30 w Lipnie w świetlicy Koła Z.O.R.
- 6. Stawienie obowiązków.

Dowódca pułku

Dzióbek, ppłk.

UWAGI:

- 1. Na zbiórce stawić się należy punktualnie w mundurze, a w wypadkach nie posiadania munduru - w ubraniach cywilnych - sportowych, umożliwiającyc ćwiczenia w terenie.
- 2. W czasie zajęć obowiązuje pełny rygor i dyscyplina wojskowa, przed rozpoczęciem zajęć ma być składany raport wojskowy kierownikom ćwiczeń przez najstarszego z obecnych na zbiórce.
- 3. Niemożliwość stawienia z się musi być usprawiedliwiona z przyczyn w ZOR-e w drodze służbowej przez prezesa koła na 3 dni przed ćwiczeniami, przy czym usprawiedliwienie nieobecności musi być poparte dowodem urzędowym /n.p. świadectwo lekarskie w razie choroby/.
- 4. W szczególne wycieczkach w innych okolicznościach w czasie zajęć wolnie może prosić oficera wyznaczającego kierownik ćwiczeń.

POLSKA RZECZPOSPOLITA LUDOWA

Województwo wrocławskie
URZĄD STANU CYWILNEGO w Skępem

Odpis skrócony aktu małżeństwa

I. DANE DOTYCZĄCE OSÓB ZAWIERAJĄCYCH MAŁŻEŃSTWO:

Table with columns for 'Mężczyzna' and 'Kobieta' containing names, birth dates, and birthplaces of the couple.

II. DANE DOTYCZĄCE DATY I MIEJSCA ZAWARCIA MAŁŻEŃSTWA:

1. Data trzeciego kwietnia tysiąc dziewięćset czterdziestego (3.4.1940) roku
r. 2. Miejsce Skępe

III. DANE DOTYCZĄCE RODZICÓW

Table with columns for 'Mężczyzna' and 'Kobieta' containing names and birthplaces of parents.

Do celów ZBOW
Miejsce na opłatę skarbową
Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego

Pu-M-13 zam. nr 5340/W/87
LDD Z-d 2, z. 440/1500/87, nr 470 000

Handwritten signature and name of the official.

Zarząd Gminy w Skepe
pow. lipnowskiego

N.IV-25/46 r.

Skepe, dnia 20 września 1946 r.

Z A S W I A D C Z E N I E

Niniejszym zaświadcza się, że Ob. NARCZEWSKI LUBOMIR syn Macieja i Zofii z Wojciechowskich, urodzony dnia 15.VIII.1913 r. przez cały czas okupacji niemieckiej, nie zmienił narodowości polskiej.

Równocześnie nadmieniam, że na podstawie okazanych przez Ob. Narezewskiego dokumentów, że Od dnia 20.XI. 1939 r. do dnia 5.V.1943 pracował w tajnym nauczaniu na poziomie szkoły powszechnej na terenie powiatu Sierpeckiego, i od dnia 5.V.1943 r. do dnia 6.V.1945 r. za ta działalność przebywał w obozie koncentracyjnym w Mauthausen. --
Zaświadczenie niniejsze wydano w/w celem okazania odnośnym władzom. --

Sekretarz:

L. Kostrzewski. /

Zasowski Fr. /

WOJSKO POLSKIE
CENTRUM WYSZKOLENIA KWATERMISTRZOWSKIEGO
Poznań, dnia 26.06 1951 r.

ZAŚWIADCZENIE Nr 74

podporucznik **Narczewski Lubomir S. Macieja**
(stopień wojskowy) (nazwisko i imię, imię ojców)
urodzony dnia **15. 08. 1913** r. w m. **Józefkowie pow. Lipno**

ukończył

W CENTRUM WYSZKOLENIA KWATERMISTRZOWSKIEGO
KURS DOSKONALENIA OFICERÓW REZERWY

w grupie finansowej

w czasie od dnia **2. 04.** 1951 r. do dnia **25. 06.** 1951 r.

Z-CA KOMENDANTA
spraw politycznych
GRUDZIEN
kapitan

KOMENDANT CENTRUM
Wyszkolenia Kwatermistrzowskiego
BONDAK
płk. dypl.

DYREKTOR NAUK
KOSTEWIN

Sierpe, dnia 19. X - 1945r.

ZASWIADCZENIE

Stwierdzamy, że p. *Stawrenski Subomił* nauczyciel(ka) szkoły powsz. w *Wólce gm. Skępe* brał(a) udział w zorganizowanym

tajnym nauczaniu na poziomie szkoły *powołanej* od dnia *10-X-1939 r.* do dnia *5.5.1945 r.*

w miejscowości *Lwawin* od dnia *[signature]* do dnia *[signature]*
w miejscowości *[signature]* od dnia *[signature]* do dnia *[signature]*
w miejscowości *[signature]* od dnia *[signature]* do dnia *[signature]*
w miejscowości *[signature]* od dnia *[signature]* do dnia *[signature]*

t. j. *brzy* lat *pięć* miesięcy *15.* dni

Zaświadczenie to wydajemy do użytku Komisji Weryfikacyjnej z zaznaczeniem, że za prawdziwość powyższego oświadczenia bierzemy na siebie pełną odpowiedzialność.

W. Dulcewka. Hiedina
Grzegorz Roman
[signature]
Właściciel(ka) podpisów świadków: *Hiedina*
Podpis: *Stawrenski*
Funkcja w organizacji tajnego nauczania: *b. kierownik powiatowy T.O.N.*

Związek Bojowników
o Wolność i Demokrację
ZARZĄD ODDZIAŁU

Lipno, ul. _____

L. dz. _____

47/52

Lipno, dnia 17.X.1952 r.

D O

Kol. Na recepcji dubom

*Si pme
P. Z. G. S.*

Zarząd Oddziału na posiedzeniu w dniu 17 października 1952 r. wytypował Kolegę do pracy w Frontie Narodowym, powołując go na stanowisko Kolegi Frontu Narodowego. W związku z tym, Zarząd Oddziału prosi Kolegę o włączenie się do akcji wyborczej w ramach Frontu Narodowego. Hasło naszej "Pierwszej walce budowie socjalizmu w Polsce winno nam przyswiecać w pracy naszej nad realizacją programu Frontu Narodowego.

Ofemialnym udziałem w wyborach 26.X.1952 r. w uwielbionym społeczeństwie do pracy uczciwej i szczerzy udział w tej akcji nałepiej budowy będziemy połączym i pomordowanymi kolegami.

S. Krotki

*Przewodniczący
S. Krotki*

11. Materiały uzupełniające relacje: Narzewski
Subomir
1. Biogram autorstwa Bogdane
Ziótkowskiej, napis oryg. k. 5 s. 1-5
  2. List (wspomnienie Jane Sobocińskiego)
z 8.04.2004r. do Bogdane Ziótkowskiej,
kserokop. ręk. k. 5 s. 6-10
  3. Kserokop. zdjęć L. Narzewskiego
z żoną i synem z 1940 r. - zob. dwa k. - s. -
ikonografii
  4. B. Ziótkowski, biogram Narzewskiego
Subomira, [w:] Stow. biograficzny
kosp. pomorskiej 1939-1945, Toruń 2004,
s. 115, z. 6, kserokop. k. 3 s. 11-13

Bogdan Ziółkowski

Narczewski Lubomir, ps. „Młot” (1913 – 1974), zastępca komendanta Obwodu Lipno POZ – „Znak”, komendant rejonu /placówki POZ – „Znak” – AK Skepe, nauczyciel tajnego nauczania.

Urodzony 15 VIII 1913r. w Józefkowie koło Skepego pow. Lipno, w rodzinie rolników Macieja i Zofii z d. Wojciechowskiej. W roku 1933, tak jak wcześniej starsi bracia – Józef (ur. 1897r.) i Wacław (ur. 1900) ukończył Seminarium Nauczycielskie w Wymyślinie. Po odbyciu służby wojskowej w Szkole Podchorążych Rezerwy otrzymał patentem nr 470 z dn. 1 I 1937r. nominację na stopień podporucznika rezerwy. Nie mogąc znaleźć zatrudnienia w powiecie lipnowskim podjął z dn. 1 IX 1937r. pracę w szkole powszechnej we wsi Konaty gmina Lututów w powiecie wieluńskim. Jednocześnie podnosił kwalifikacje studiując zaocznie geografię w Wolnej Wszechnicy w Warszawie. W tym okresie został członkiem PPS.

W sierpniu 1939r. został zmobilizowany do 14 pp. W kampanii wrześniowej uczestniczył do ostatnich walk, walcząc w Samodzielnej Grupie Operacyjnej „Polesie” gen. F. Kleberga. Uniknął niewoli. Przedzierając się w cywilnym ubraniu jeszcze w październiku 1939 r. powrócił do Skepego.

W okresie okupacji pracował przy pracach leśnych w Głębocku. Jego zwierzchnikiem był były przedwojenny nadleśniczy – volksdeutsch Dalmann, którego jednak okupanci za propolską postawę przenieśli na stanowisko leśniczego.

L. Narczewski należał do inicjatorów konspiracji nie tylko na terenie gminy Skepe, ale również sąsiadujących z nią gmin w tym w pow. sierpeckim. Od 20 XI 1939r. brał udział w tajnym nauczaniu zorganizowanym na poziomie szkoły powszechnej w miejscowości Żurawin gm. Mochowo w pow. Sierpc.

W tajnym nauczaniu niezorganizowanym uczył on również dzieci wspomnianego Dalmanna w Głębocku.

W styczniu 1940r. Narczewski brał udział w tajnym zebraniu w lesie nad Jeziorem Wielkim koło Skepego, któremu przewodniczył przybyły z Gójska w pow. sierpeckim Czesław Zapałowski, ps. „Czesław”. Na tym spotkaniu, w którym uczestniczyli obok nich Zbigniew Motyliński i Władysław Józef Drabiński postanowiono utworzyć grupę konspiracyjną, na której dowódcę wybrano L.

Narczewskiego. Ostateczny kształt przybrała ona na Wielkanoc 1940 r. kiedy to w obecności „Michała” (NN – sierżant 36 pułku piechoty), reprezentującego Antoniego Szadkowskiego, ps. „Bolesław” z Komendy POZ – „Znak” w Warszawie powołano do życia placówkę tego ugrupowania w Skępem noszącą numer organizacyjny 125. „Michał” odebrał w imieniu „Bolesława” przysięgę od obecnych konspiratorów. L. Narczewski, ps. „Młot” został dowódcą placówki, Zbigniew Motyliński, ps. „Zbyszko” – jego zastępcą, W. J. Drabiński, ps. „Czarny” odpowiedzialny był za łączność konspiracyjną, a ppor. rez. Antoni Tężycki, ps. „Grot” za sprawy organizacyjne. Po zerwaniu łączności w październiku 1940 r. z „Michałem” kontaktowano się z Janem Łukowskim, ps. „Kępa” podobnie jak L. Narczewski i A. Tężycki skępijaninem, absolwentem Wymyślina, ale w okresie okupacji działającym w POZ – „Znak” i AK na terenie pow. sierpeckiego.

W tym samym okresie (luty 1940r.) kiedy powstawała placówka POZ – „Znak” w Skępem na komendanta Obwodu Lipno tej organizacji powołany został Józef Wiśniewski, ps. „Szczerba”. Do końca 1940r. zorganizował on struktury obwodu dzieląc go na VIII rejonów, w tym rejon III Skępe obejmujący gminy Skępe i Ligowo. Dowódcą rejonu mianowany został L. Narczewski, któremu podporządkowane zostały silne placówki POZ w Skępem, Wymyślinie (dowódca Józef Walewski, ps. „Sfinks”), Wymyślinie (dowódca Zygmunt Letki, ps. „Karaś”), Narutowie, Ligowie (dowódca Aleksander Winowski). Jednocześnie „Młot” wszedł w skład komendy Obwodu POZ – „Znak” Lipno – jako zastępca komendanta i kierownik organizacyjny.

W lipcu 1942r. aresztowany został przez gestapo J. Wiśniewski, ps. „Szczerba”. W obawie przed dalszymi aresztowaniami i dekonspiracją L. Narczewski nakazał czasowe zawieszenie działalności. Jednak część konspiratorów z inspiracji Józefa Sadowskiego, ps. „Zagończyk” uznała to za zbyt ostrożność. Z tej przyczyny L. Narczewski nie objął po „Szczerbie” funkcji komendanta obwodu, którym został we wrześniu 1942r. Stanisław Lipiński, ps. „Brać”, „Żółty” z Dobrzejewic – komendant rejonu VI, również nauczyciel i absolwent Wymyślina, a w grudniu tego roku w okresie scalenia POZ – „Znak” w obwodzie z Obwodem AK Lipno wspomniany J. Sadowski. L. Narczewski tak jak inni komendanci rejonów czy członkowie komendy jak m. in. st. sierż. Józef Sawicki, ps. „Sawa” i Roman Tarnowski, ps. „Pancerz”, nie

chciał uznać nominacji Sadowskiego, uznając, że wprowadził on w błąd prowadzących rozmowy scaleniove Henryka Kopczyńskiego, ps. „Surma” i Gustawa Olszewskiego, ps. „Wojtek”. Silnie skonfliktowany z „Zagończykiem”, został Narczewski usunięty przez niego z komendy powiatowej. Jednocześnie w celu osłabienia pozycji oponentów, w tym Narczewskiego, dokonał J. Sadowski reorganizacji obwodu, w wyniku której „Młot” został tylko komendantem placówki AK Skepe – Wymyślin wchodzącej w skład rejonu I – Lipno.

Rejon /placówka POZ – „Znak”, AK Skepe była silna zarówno pod względem ilościowym jak i jakościowym, o czym decydowało zaangażowanie się w działalność konspiracyjną szeregu oficerów rezerwy (nauczycieli, absolwentów Wymyślina) i podoficerów. Do najbliższych współpracowników Narczewskiego należeli Z. Motyliński – do jego aresztowania 28 VI 1941r. (zginął zabity przez strażnika obozu w Stutthofie – 5 X 1941r.) oraz Czesław Luliński, ps. „Stańczyk”, ppor. A. Teżycki, ps. „Grot”, podchorąży Edmund Ruszkowski, ps. „Serb”, plut. Józef Walewski, ps. „Sfinks” i siostra Lubomira Jadwiga (ur. 1913r.) Ta ostatnia, pracująca w okresie okupacji w majątku ziemskim koło Połczynka w gm. Wielgie, była jego łączniczką do komendantów innych rejonów. Do bliskich jego współpracowników należy również zaliczyć prowadzących punkty kontaktowe rejonu – szewca Adama Trojanowskiego w Skępem i Dalmanna w Głębocku. Przez tego ostatniego utrzymywał łączność z niewielkimi oddziałami partyzanckimi działającymi w lasach skępskich.

Do podstawowych zadań L. Narczewskiego jako komendanta rejonu należał jego rozwój organizacyjny i werbowanie nowych członków, z czego wywiązał się doskonale. Dla potrzeb wojskowych organizowano szkolenia wojskowe, gromadzono i magazynowano broń, lekarstwa i środki opatrunkowe. Tworzono również punkty doraźnej pomocy dla osób zagrożonych aresztowaniem i organizowano ich przerzut na tereny sąsiedniego Obwodu Sierpeckiego AK lub do Generalnego Gubernatorstwa.

Nie mniej ważnym zadaniem pracy konspiracyjnej w rejonie było podtrzymywanie społeczeństwa na duchu, poprzez działalność propagandową. W tym zakresie organizowano punkty nasłuchu radiowego, ale najważniejszym osiągnięciem było wydawanie w Józefkowie od jesieni 1941r. gazetki „Iskra Wolności”. Redagował

ją E. Ruszkowski, ps. „Serb” przy współpracy Tadeusza Kowalskiego, ps. „Wierusz”, „Tomasz”, Cz. Lulińskiego, Józefa Przytakiewicza, Tadeusza Michalskiego, ps. „Lech” i A. Teżeckiego, ps. „Grot”. L. Narczewski przez cały okres wydawania gazetki obok C. Lulińskiego, T. Kowalskiego i Edwarda Brzozowskiego, wchodził w skład kolegium redakcyjnego. Skepe – Józefkowo stało się centrum kolportażu nie tylko „Iskry Wolności”, ale i prasy centralnej (dostarczanej przez kuriera z Warszawy Stanisława Witkowskiego, ps. „Wojtek”) nie tylko na teren całego obwodu, ale i daleko poza niego m.in. do Włocławka i Torunia.

L. Narczewski udzielał również dużej pomocy przy powstaniu tajnej biblioteki, która funkcjonowała w Józefkowie od 1941r. do 31. VIII 1944r., którą prowadziły Stanisława Opalewska, Janina Walewska i Zofia Zbytniewska.

5V 1943r. wraz z innymi członkami AK Obwodu został aresztowany. Było to wynikiem rozpracowania struktur POZ – „Znak” w powiecie lipnowskim i rypińskim. Aresztowano go wczesnym rankiem w jego domu w Skepem Rynek 17. Dzień wcześniej urodził się jego drugi syn Zbigniew. L. Narczewski poprzez więzienia w Lipnie, Grudziądzu trafił do obozu koncentracyjnego w Stutthofie, a stamtąd został przesłany do obozu w Mauthausen, w którym był od 17 VI 1943r. do 6 V 1945r. (nr. obozowy 31790). To, że szczęśliwie doczekał wyzwolenia, jak sam podkreślał zawdzięczał żonie Marii, która regularnie wysyłała paczki do obozu (tłuszcze, groch).

Do kraju i Skepego wrócił L. Narczewski w czerwcu 1945r.. Przez cały powojenny okres mieszkał w Skepem – Rynek 17, ale dojeżdżał do pracy w różnych miejscowościach. Początkowo od 1 IX 1945 do 1947r. pracował jako nauczyciel w szkole podstawowej w Wólce (w tym okresie przez jeden semestr studiował na Wydziale Humanistycznym UMK w Toruniu), a następnie od 1 IV 1947r. na różnych stanowiskach kierowniczych w spółdzielczości w Bydgoszczy i Lipnie. W latach 1953 – 1959 był kierownikiem klucza PGR Skepe. Od 1959r. pracował ponownie w spółdzielczości wiejskiej w Ligowie, Żurominie, a od 1964 do 1974 był kierownikiem działu w PZGS Sierpc.

Po wojnie L. Narczewski ponownie należał do PPS, a następnie od 1948r. do PZPR (usunięty z niej za przekonania katolickie i AK – owską przeszłość w latach

1952 – 1956). Aktywnie działał również w ZboWiD pełniąc funkcję przewodniczącego jego koła w Skepem.

W działalność konspiracyjnej obok Lubomira Narczewskiego oraz wspomnianej już siostry Jadwigi, zaangażował się również i jego brat Waclaw. Był on kierownikiem TON w Ciechanowie. Aresztowany przez gestapo, został rozstrzelany na początku 1945r.

L. Narczewski był żonaty (ślub 3 IV 1940r.) z Marią z d. Motylińska (siostra Z. Motylińskiego, ps. „Zbyszko”). Z związku tego urodzili się synowie: Maciej (1940r.), Zbigniew (1943r.), i Wojciech (1946r.).

Lubomir Narczewski zmarł przedwcześnie 1 I 1974r. i pochowany został na cmentarzu w Skepem.

Źródła:

APAK, Insp. Wł., t.osob.: Drabiński J., Drabiński W., Luliński C., Michalski T., Narczewski L., Sadowski J., Trojanowski K., Żołnowski B., - relacje; tamże, Spuścizna Stanisława Suszyńskiego.

Narczewski L. – relacje (w zbirach autora); Archiwum rodzinne Macieja Narczewskiego ze Skepego; APW, Zarząd Gminy w Skepem 1945 – 1950, sygn. 38 – 39; Drzewiecki W., Walka i martyrologia mieszkańców gminy Skepe w latach 1939 – 1944, b. d., mps (Biblioteka WTN Włocławek), s. 19 – 22, 25, 27, 40; Jaszowski T., Okręg Pomorski Armii Krajowej Podokręg Południowo – Wschodni, Toruń 1996, s. 67, 72, 74, 79, 90;

Brenda W., Konspiracja na północnym Mazowszu w świetle wspomnień z II wojny światowej Mieczysława Churskiego, Notatki Płockie, 2001, nr3 s. 43 – 47.

Krajewski M., Dobrzyński Słownik Biograficzny. Ludzie europejskiego regionu, Warszawa 2002, s. 433 – 434; tenże, W cieniu wojny i okupacji. Ziemia Dobrzyńska w latach 1939 – 1945, Rypin 1995, s. 330, 336, 341, 330; Ziółkowski B., Kobiety – żołnierze Związku Walki Zbrojnej – Armii Krajowej Inspektoratu Włocławek [w:] Wojenna służba Polek w II wojnie światowej, pod red. W. Rezmera, Toruń 2003, s. 98.

(Bogdan Ziółkowski)
M.

Świebodzin, 8.04.2014

Szanowny Panie!

Baroko dziękuję za list z 1.04 br i za zaufanie, jakie Pan mi okazuje przysyłając mi swoje opracowanie. Muszę na wstępie zaznaczyć, że mimo najszerszych chęci pomoc moja będzie dość skromna.

Lubomira Narcewskiego poznałem w seminarium Nauczycielskim w Wymysliwie jako ucznia III kursu tej szkoły. Było to we wrześniu 1979 r., gdy ja dopiero wstępowałem. Wtedy trudno było mówić o jakimś koleżeństwie. Nie jestem pewny nawet, czy taki „pan” jak Ludek w ogóle zanurzył moje istnienie. Starsi uczniowie do młodszych zwracali się wyjątkowo per ty, młodzi osmielali się ledwie mówić „kolego”. Powoli zbliżano nas do siebie wspólne uczestnictwo w chórze i orkiestrze szkolnej. Tam drugorzeciaki stawał obok maturzysty, jeśli należeli do tego samego głosu lub grupy instrumentalnej.

Potem była służba wojskowa, posada nauczycielska, każdy z nas gdzie indziej, spotykaliśmy się rzadko.

Przejdę teraz do tekstu.

1) Służbę wojskową odbył w okresie
wrześniu 1933 - wrześniu 1934
w Dywizyjnym Kurcie Podchorążych
Rezerwy przy 67 pułku piechoty w Brodnicy.
Potem odbywał ćwiczenia wojsk jako podcho-
rąży w 14 pp we Włocławku w latach 1935 i 1936
również w czasie wakacji. (stopień oficerki
tak jak zamieszkało).

2) W czasie wojny spotkał się tylko
w październiku 1939 po powrocie z frontu
- uniknął niewoli, tylko Władysław
Dziwiewski przebył wojnę w obojgu.
Co wtedy działo się w Skępem, nie wiem,
byłem jako cywil zabrany na roboty przy-
murowe w Turcji.

Uwaga: Lesniczego z Giebońka znałem
jako klienta mojego ojca rymarza. Nazy-
wał się on Delmann (moje pisane z k?)

3) Józefa Przetakiewicza

Nasza prawdziwa przyjaźń z Ludkiem
zawiązała się dopiero po wojnie. On
zamieszkał w Skępem. Ja wprawdzie
osiadłem najpierw w pow. konińskim,
a od r. 1948 przebywam w woj. zie-

łowigórskim, ale w Skępem jako
 mistrzostwu rockinowym (tu zostali moi
 bracia i siostry) bywałem bardzo często.
 I rzecz dziwna, że spośród wszystkich
 znanych mi ludzi stał mi się najbliż-
 szym. O przeciwieństwo nas - zdawało się
 - niewiele. On zmięknął zawał, ja z upo-
 rem trzymałem się szkaty, On nastąpił
 do partii, do której mój stosunek był wię-
 cej niż niechętny. Ale on był Polakiem
 Katolikiem - i do nas łączyło. To był je-
 dyny z "towarzyszami", z którym mogłem
 mówić otwarcie o wszystkim. Mogłem
 mu ufać, nawet gdyśmy się nie zga-
 dali. Mnie np. wydawało się niemożli-
 we wierzyć w Boga i nosić "legitymację".
 On pokazywał, że to da się potęgować.
 Nie pamiętam, żeby między nami była
 mowa o tym, że go usamięto z PZPR...
 Widocznie nie ubolewał z tego powodu, bo
 choć dostrzegał pewne walory tego kierunku,
 to jednak miał też oczy otwarte na jego
 strony ujemne.

Pyta Pan o jego cechy charakteru. W bez-
 pośredniej rozmowie łatwiej by to było
 wyrazić. Pisemnie wymyśle się sprawy

skrótowno. Mogę jednak potwierdzić, że był to człowiek odróżniający prawdę od fałszu, zło od dobra. Niełatwo ulegał sugestiom. Występował tylko, gdy został nieświeżo przekonany.

Miał swoistą metodę wychowawczą odnośnie swoich synów. Czas, gdzie trzeba twardo postawić na swoim, a kiedy pozwolić chłopcu na jego decyzje. Wszyscy trzej ukończyli studia, Stasiek zdobył doktorat, pracował jako ekspert delegowany przez Państwo w Chile.

Wracając do tematu, że przyjaciel Ludka do mnie przemieszczał się na jego synów. Do dziś utrzymujemy bliskie kontakty, a śmierć Zbyszka przeryłem jak własnego syna.

Jeśli miałbym podpowiedzieć Panu nazwiska innych Słepian godnych upamiętnienia, to z pewnością zastępowali by na to dwaj nauczyciele: Leonard Jankowski i Władysław Bogusławski. Szeregowi ich działalności nie znam, wiem tylko, że okarali się dzielnymi Polakami.

Przykro mi, że tak skąpe są moje „meldunki”, powód podaniem na poczet

ku, a przy tym pamięć ołowianka li-
ozacego wkrótce 90 nie gwarantuje
niepodważalnych sprawozdań.

A czy nie natknął się Pan na naz-
wisko Waryński (było kilku braci)?

P.S. Pozwoli Pan, że zadam Panu trochę
wciśnięte pytanie:

Czy nie jest Pan synem któregoś
z naszych kolegów - seminarzystów
- jeden starszy ode mnie Jan, drugi
mój rówieśnik Genek. Obaj z Gójska.?

Serdcecznie pozdrawiam i życzę
powodzenia w tym salachetnym dziele!

Wesołych Świąt!

Jan Sobociński

Narczewski Lubomir ps. „Młot” (1913–1974), zca kmdt. Obw. Lipno POZ–„Znak”, kmdt Rejonu/Placówki POZ–„Znak” – AK Skepe, nauczyciel tajnego nauczania.

Urodzony 15 VIII 1913 w Józefkowie pow. Lipno w rodzinie rolników Macieja i Zofii z d. Wojciechowskiej. W 1933, tak jak wcześniej jego bracia, ukończył Seminarium Nauczycielskie w Wymyślinie. Po odbyciu służby wojskowej w szkole podchorążych rezerwy otrzymał stop. ppor. rez. (patent nr 470 z 1 I 1937). Nie mógł znaleźć zatrudnienia w powiecie lipnowskim i 1 IX 1937 podjął pracę w szkole powszechnej we wsi Konaty gm. Lututów pow. Wieluń. Jednocześnie podnosił kwalifikacje, studiując zaocznie geografię w Wolnej Wszechnicy Polskiej w Warszawie. W tym okresie został członkiem PPS.

Zmobilizowany w sierpniu 1939 do 14 pp, walczył w SGO „Polesie” gen. Franciszka Kleeberga do kapitulacji 5 X 1939. Uniknął niewoli. Przedzierając się w cywilnym ubraniu, w październiku 1939 powrócił do Skepego. W okresie okupacji zatrudniony przy pracach leśnych w Głębocku, a jego zwierzchnikiem był volksdeutsch Delmann (przedwojenny nadleśniczy), którego okupanci przenieśli na stanowisko leśniczego za postawę sprzyjającą Polakom. L.N. należał do inicjatorów konspiracji na terenie gm. Skepe i sąsiadujących z nią gmin, w tym w pow. sierpeckim. Od 20 XI 1939 prowadził tajne nauczanie na poziomie szkoły powszechnej w m. Żurawin gm. Mochowo w pow. Sierpc, ucząc też m.in. dzieci Delmanna w Głębocku. W lesie nad Jeziorem Wielkim k. Skepego, w styczniu 1940 uczestniczył w konspiracyjnym zebraniu, któremu przewodniczył, przybyły z Gójska w pow. sierpeckim, Czesław Zapałowski, ps. „Czesław”. Spośród obecnych m.in. Zbigniewa Motylińskiego i Józefa Drabińskiego postanowiono utworzyć grupę konspiracyjną, na której dowódcę wybrano L.N. Ostateczny kształt grupa przybrała na Wielkanoc 1940, kiedy to w obecności „Michała” (NN – sierżant 36 pp Legii Akademickiej), reprezentującego Antoniego Szadkowskiego ps. „Bolesław” powołano Plac. POZ–„Znak” w Skepem (nr organizacyjny 125). „Michał” odebrał przysięgę od L.N. i obecnych konspiratorów. L.N. objął dowodzenie placówką, Z. Motyliński ps. „Zbyszko” został jego zcą, W. J. Drabiński ps. „Czarny” odpowiedzialny był za łączność konspi-

SB X 3 1939-1945, pool med. E. Skerskiej¹¹⁵,
Tomu 2004, s. 6.

racyjną, a ppor. rez. Antoni Tężycki ps. „Grot” za sprawy organizacyjne. Po zerwaniu łączności z „Michałem” w październiku 1940 kontaktowano się z Janem Łukowskim ps. „Kępa” (jak L.N. i A. Tężycki skępijanin, absolwent Wymyślina, działający w POZ-„Znak” i AK na terenie pow. sierpeckiego). Po objęciu przez Józefa Wiśniewskiego ps. „Szczerba”, Kmdy Obw. POZ-„Znak” Lipno (kwiecień 1940) i zorganizowaniu struktur terenowych, został mianowany, pod koniec 1940, kmdt. Rej. III Skępe (gm. Skępe i Ligowo) i zca kmdta oraz kierownikiem organizacyjnym. Po aresztowaniu przez gestapo „Szczerby”, w lipcu 1942, nakazał czasowe zawieszenie działalności w obawie przed dalszymi aresztowaniami. Z inspiracji Józefa Sadowskiego ps. „Zagończyk” część konspiratorów uznała to za zbyt ostrożność. Konflikt spowodował, iż nie objął po „Szczerbie” funkcji kmdta. Został nim we wrześniu 1942 Stanisław Lipiński ps. „Brat”, „Żółty” z Dobrzejewic, a w grudniu tr., w okresie akcji scaleniowej POZ-„Znak” z AK, funkcję kmdt. objął „Zagończyk”. Tak jak i inni komendanci rej. i członkowie kmdy nie chciał uznać nominacji „Zagończyka” twierdząc, iż wprowadził on w błąd Henryka Kopczyńskiego ps. „Surma” i Gustawa Olszewskiego ps. „Wojtek”, prowadzących rozmowy scaleniowe z ramienia AK. Silnie skonfliktowany z „Zagończykiem”, został usunięty z komendy powiatowej. W wyniku reorganizacji obwodu, przeprowadzonej przez J. Sadowskiego, powierzono mu tylko funkcję kmdt. Plac. AK Skępe-Wymyślin, wchodzącej w skład Rej. I Lipno. Do najbliższych współpracowników L. N. należeli: Z. Motyliński (aresztowany 28 VI 1941, zginął zamordowany przez strażnika obozu koncentracyjnego Stutthof 5 X 1941), Czesław Luliński ps. „Stańczyk”, ppor. A. Tężycki ps. „Grot”, pchor. Edmund Ruszkowski ps. „Serb”, plut. Józef Walewski ps. „Sfinks” i Jadwiga Narczewska (siostra, ur. 1913), łączniczka „Młota” do kmdt. innych rejonów. Blisko współpracowali z nim prowadzący punkty kontaktowe rejonu: w Skępem – Adam Trojanowski (szewc), w Głębocku – Delmann. Punkt kontaktowy w Głębocku utrzymywał też łączność z niewielkimi oddz. part. działającymi w skępskich lasach. Na podległym sobie terenie intensywnie rozbudował struktury organizacyjne. Organizował szkolenia wojskowe, magazynowanie broni, lekarstw i środków opatrunkowych; tworzył punkty doraźnej pomocy dla zagrożonych aresztowaniem, organizując ich przerzut do Obw. AK Sierpc lub Generalnego Gubernatorstwa. Na kierowanym przez L.N. terenie, w Józefkowie, od jesieni 1941 wydawana była konspiracyjna gazetka pt. „Iskra Wolności”. Redagował ją E. Ruszkowski ps. „Serb”, przy współpracy Tadeusza Kowalskiego ps. „Wiarusz”, „Tomasz”, Czesława Lulińskiego, Józefa Przetakiewicza, Tadeusza Michalskiego ps. „Lech” i A. Tężyckiego ps. „Grot”. W okresie wydawania gazetki należał do kolegium redakcyjnego (obok Cz. Lulińskiego, T. Kowalskiego i Edwarda Brzozowskiego). Józefkowo było też centrum kolportażu prasy centralnej, dostarczanej przez kuriera z Warszawy Stanisława Witkowskiego, ps. „Wojtek”, „Żbik” (akcja „N”) nie tylko na teren obwodu, ale m.in. do Włocławka i Torunia. Współdziałał w tworzeniu zakonspirowanej biblioteki, funkcjonującej w Józefkowie od 1941 do 31 VIII 1944, którą prowadziły Stanisława Opolska, Janina Walewska i Zofia

13
Zbytniewska. Został aresztowany wczesnym rankiem 5 V 1943 we własnym domu w Skępem przy ul. Rynek 17 w wyniku rozpracowania przez gestapo struktur POZ–„Znak” w pow. lipnowskim i rypińskim (dzień wcześniej urodził się jego drugi syn Zbigniew). Poprzez więzienia w Lipnie i Grudziądzu trafił do obozu koncentracyjnego Stutthof, a stamtąd do obozu w Mauthausen (nr oboz. 31790), w którym był więziony od 17 VI 1943 do wyzwolenia obozu 6 V 1945.

Po powrocie do Polski w czerwcu 1945 na stałe zamieszkał w Skępem ul. Rynek 17. Od 1 IX 1945 do 1947 był nauczycielem, dojeżdżał do Szkoły Podstawowej w Wólce, podejmując w tym okresie przez jeden semestr studia na Wydziale Humanistycznym UMK w Toruniu. Następnie od 1 IV 1947 pracował na różnych stanowiskach kierowniczych w spółdzielczości w Bydgoszczy i Lipnie. W latach 1953–1959 był kierownikiem klucza PGR Skępe. Od 1959 pracował ponownie w spółdzielczości wiejskiej w Ligowie, Żurominie, a od 1964 do 1974 był kierownikiem działu w PZGS Sierpc. Po wojnie ponownie należał do PPS, a następnie od 1948 do PZPR (usunięty z niej za przekonania katolickie i działalność w AK). Aktywnie działał również w ZBoWiD, pełniąc funkcję przewodniczącego koła w Skępem. Zmarł 1 I 1974 i pochowany został na cmentarzu w Skępem.

Odnaczony m.in. Krzyżem Walecznych (1945), Medalem Zwycięstwa i Wolności (1957), Krzyżem Oświęcimskim.

Zonaty (ślub 3 IV 1940) z Marią z d. Motylińską (siostra Z. Motylińskiego ps. „Zbyszko”). Miał synów: Macieja (1940), Zbigniewa (1943), Wojciecha (1946).

Narczewski Waclaw (brat), kierownik TON w Ciechanowie, aresztowany przez gestapo i rozstrzelany na początku 1945.

APAK, T.: Drabiński J., Drabiński W., Luliński C., Michalski T., Narczewski L., Sadowski J., Suszyński S., Trojanowski K., Żołnowski B.; APWł., Zarząd Gminy w Skępem 1945–1950, sygn. 38–39; Relacje: Narczewski L., Narczewski M., Sobociński K. J. (w zbiorach autora); Brenda W., *Konspiracja na północnym Mazowszu w świetle wspomnień z II wojny światowej Mieczysława Churskiego*, Notatki Płockie 2001, nr 3 s. 43–47; Drzewiecki W., *Walka i martyrologia mieszkańców gminy Skępe w latach 1939–1944*, b.d.w., mps (Biblioteka WTN Włocławek), s. 19–22, 25, 27, 40; Jaszowski T., *Okr. Pom. AK. Podokrąg...*, s. 67, 72, 74, 79, 90; Komorowski K., *Leksykon...*, s. 150; Krajewski M., *Dobrzyński słownik biograficzny. Ludzie europejskiego regionu*, Warszawa 2002, s. 433–434; tenże, *W cieniu wojny i okupacji. Ziemia dobrzyńska w latach 1939–1945*, Rypin 1995, s. 330, 336, 341; Kunert A. K., *Sł. biogr...*, t. 2, s. 172–173; Sadowski J., *Mówi...*, passim; Ziółkowski B., *Kobiety-żołnierze Związku Walki Zbrojnej–Armii Krajowej Inspektoratu Włocławek*, w: *Służba Polek...*, cz. 5, s. 98.

Bogdan Ziółkowski

IV/1. Korespondencja obozowa: Marcewski Subomin

1. Kserokop. listu z Mauthausen - Gusen
z 1944v. (nieczytelny) k. 1 s. 1-2
2. Kserokopie listów z obozu koncent.
Mauthausen z 1943 (1) i 1944v. (2) - do żony k. 3 s. 3-8
3. Kserokopia listu do żony z III Obozu,
bez czytelnej daty k. 1 s. 9

Meine Anschrift:

Name: Anna Elisabeth Gellmann

geboren am: 15. III. 1915, No 31990

Block 11 B. Stube 3.

**Konzentrationslager
Mauthausen / Oberdonau**

Folgende Anordnungen sind beim Schriftverkehr mit Gefangenen zu beachten:

1.) Jeder Schutzhaftgefangene darf im Monat zwei Briefe oder zwei Karten von seinen Angehörigen empfangen und an sie absenden. Die Briefe an die Gefangenen müssen gut lesbar mit Tinte geschrieben sein und dürfen nur 15 Zeilen auf einer Seite enthalten. Gestattet ist nur ein Briefbogen normaler Größe. Briefumschläge müssen ungelüftet sein, in einem Briefe dürfen nur 5 Briefmarken & 12 Pfg. beigelegt werden. Alles andere ist verboten und unterliegt der Beschlagnahme.

2.) Postkarten haben 10 Zeilen. Die Briefumschläge dürfen nicht größer als 12 Pfg. sein und dürfen nicht größer als 12 Pfg. sein. Die Umschläge müssen dabei genau Name und Vorname, Geburtsdatum, Hilfsblock und Stube anzugeben.

3.) **Lebensmittelpakete sind gestattet, dürfen aber nur an die Stube des K. L. Mauthausen**

4.) Lebensmittelpakete sind gestattet. Außer einem Inhaltsverzeichnis sind Belegen verboden und werden beschlagnahmt.

5.) Entlassungsgesuche aus der Schutzhaft an die Lagerleitung sind zwecklos.

6.) Sprecherlaubnis und Besuche von Gefangenen im Konzentrationslager sind grundsätzlich nicht gestattet.

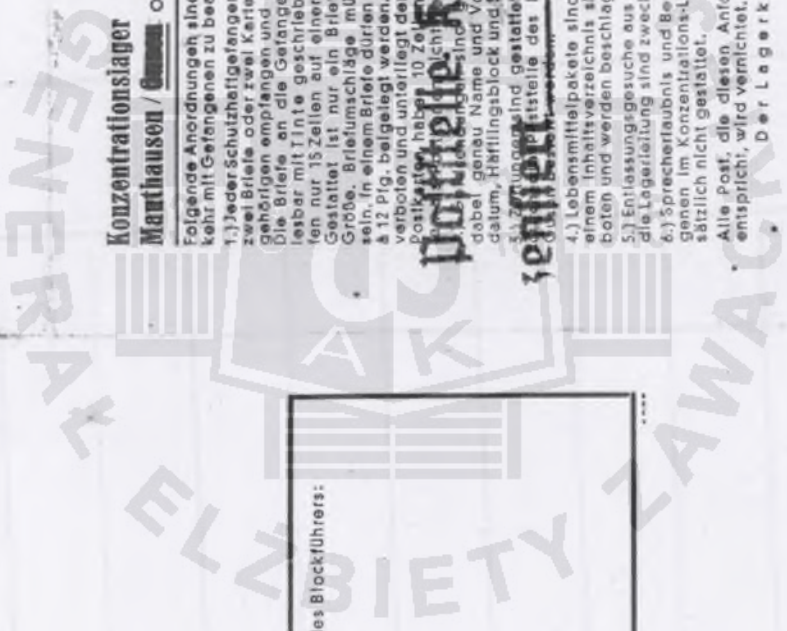
Alle Post, die diesen Anforderungen nicht entspricht, wird vernichtet.

Der Lagerkommandant.

Raum für Zensurtempel:

Kontrollzeichen des Blockführers:

Anna Elisabeth
in Schenkmühl
Barthplatz 16
11 B.
3.

Absender:

Meine Anschrift:

Name:

Wojciech Kucharski

geboren am:

15. m. 1918

Block:

11. B.

Stube:

3

Frankfurt
Polizei

Schumannssee
Marktplatz 16

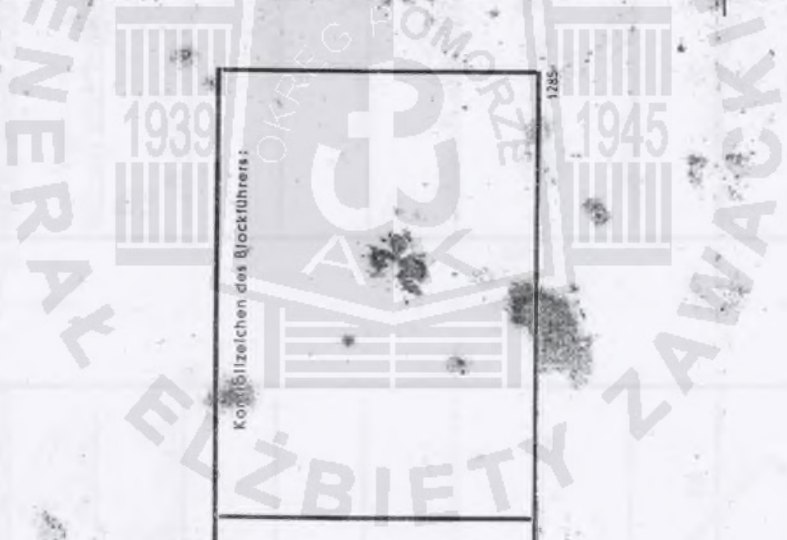
Preis Leipzig
(C. L. Mauthausen)

Konzentrationslager Mauthausen
Oberdonau

- Die Anordnungen sind beim Schriftverkehr mit den Gefangenen zu beachten:
- 1.) Jede Schutzbriefgefänge darf im Monat zwei Briefe oder zwei Karten von seinen Angehörigen empfangen und an sie absenden. Die Briefe an die Gefangenen müssen gut lesbar mit Tinte geschrieben sein und dürfen nur 15 Zeilen auf einer Seite enthalten. Gestaltet ist nur ein Briefbogen normaler Größe. Briefumschläge müssen ungelüftet sein. In einem Briefe dürfen nur 5 Briefmarken beige oder grün beige angebracht werden. Alles andere ist verboten und unterliegt der Beschlagnahme. Postkarten haben 10 Zeilen. Lichtbilder dürfen an Postkarten nicht verwendet werden.
  - 2.) Gesandungen sind gestattet, doch ist die genaue Adresse des Empfängers anzugeben. Die Häftlingsblock und Stube anzugeben.
  - 3.) Gesandungen sind gestattet, dürfen aber nur durch die Poststelle des K. L. Mauthausen befördert werden.
  - 4.) Enveloppepakete sind gestattet. Außer dem Inhaltsverzeichnis sind Beilagen verboten und werden beschlagnahmt.
  - 5.) Fernabschlüsse außerhalb des Schutzheft an die Lagerleitung sind zwecklos.
  - 6.) Sprengstoffbesuche und Besuche von Gefangenen im Konzentrationslager sind grundsätzlich nicht gestattet.
- Alle Post, die diesen Anforderungen nicht entspricht, wird vernichtet.
Der Lagerkommandant.

Raum für Zensurstempel:

Kontrollzeichen des Blockführers:

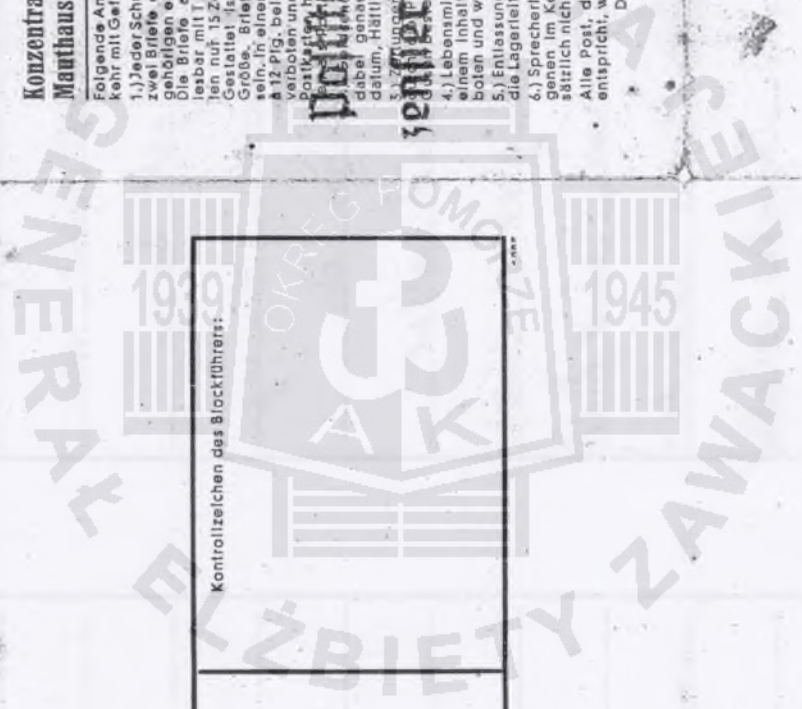
Meine Anschrift:
 Name: Levinson, K. Salomon
 geboren am: 13. III. 1913, No 3 1790
 Block 9. K. K.B. Stube 3.

Baris Chermence
im Chermence
Barakplatz 16
Distrikt Leipzig
gen. Darius

Konzentrationslager Mauthausen / Gusen Oberdonau
 Folgende Anordnungen sind beim Schriftverkehr mit Gefangenen zu beachten:
 1.) Jeder Schutzgefangene darf im Monat zwei Briefe oder zwei Karten von seinen Angehörigen empfangen und an sie absenden. Die Briefe an die Gefangenen müssen gut lesbare, nicht geschriebene, einfache Briefe mit Zeichen der Gefangenen (Größe, Briefumschläge müssen ungetüpfelt sein, in einem Briefe dürfen nur 5 Briefmarken verborgen und unterlegt der Beschlagnahme Postkarte haben 10 Zeichen. Die Briefe dürfen nicht mehr als 10 Zeilen lang sein. In dem Briefe sind keine Zeichnungen, auch nicht dabei genau Name und Vorname, Geburtsdatum, Haftungsblocknummer anzugeben.
 2.) Briefumschläge dürfen aber nur nur in der Poststelle des K. L. Mauthausen
 3.) Lebensmittelpakete sind gestattet. Außer einem Inhaltsverzeichnis sind Beilagen verboten und werden beschlagnahmt.
 4.) Entlassungsgesuche aus der Schutzhaft an die Lagerleitung sind zwecklos.
 5.) Sprecheraufnahme und Besuche von Angehörigen im Konzentrationslager sind grundsätzlich nicht gestattet.
 6.) Alle Post, die diesen Anforderungen nicht entspricht, wird vernichtet.
 Der Lagerkommandant.

Raum für Zensurtempel:
 Kontrollzeichen des Blockführers:
 1945

Liebe Marys netet Kinder!

Deinen letzten Brief vom Oktober habe ich erhalten, es freut mich sehr, dass Ihr alle gesund seit und Euch guten Post geht. Sehr gemindert sind das Kinder mit für, auch die grösste Freude. Ich bin bis dieser Zeit gesund, und fülle mich wohl. Längliche Ruhe ist leicht von Dir sowie Kenntnisse habe ich erhalten in gutem Stande. - Sage dafür meinen herzlichsten Dank ein. - Bestehe Grösse und Trübe an Dich und Kinder und Familie und für gebante Grösse über Dank.

Raum für Zensurstempel:

Kontrollzeichen des Blockführers:

Liebe Marys netet Kinder! Deinen letzten Brief vom September habe ich erhalten, für melden sich sehr herzlich danke. Freut mich sehr, dass Ihr alle bei guter Gesundheit seid und geht Euch gute Post, alle Freude an mich gescheite, ist alle ich immer in guter Ordnung. Ich bin gesund und fülle mich wohl. - Danket mir an Euch und pflegt Euch in guter Gemütslichkeit. Heilige Grösse und Trübe an Dich und Kinder herzlich grüß an Verwandten dein Dank.

Raum für Zensurstempel:

Kontrollzeichen des Blockführers:

Absender:

Meine Anschrift:

Name: Hubert Maryenke

geboren am 15.8.1913 NE-31490

Block Wal. 2 126 Stube 3.

Konzentrationslager Maulhausen
Oberdonau

Folgende Anordnungen sind beim Schriftverkehr mit Gefangenen zu beachten:

1. Jeder Schubhaftbefugene darf im Monat zwei Briefe oder zwei Karten von seinen Angehörigen empfangen und an sie absenden. Die Briefe an die Gefangenen müssen gut lesbar mit 11 in 10 geschrieben sein und dürfen nur 15 Zeilen auf einer Seite enthalten. Gestattet ist nur ein Briefbogen normaler Größe. Briefumschläge müssen ungeöffnet seit 15 Tagen erhalten bleiben, nur 5 Briefmarken à 12 Pf. beigelegt werden. Auf dem Umschlag ist die Wohnung unterlegt, der Beschriftung wie oben 10 Zeilen. Briefbilder dürfen als Postkarten nicht verwendet werden.
2. Geldsendungen sind gestattet, doch ist dabei genau Name und Vorname, Geburtsdatum, Haftungsblock und Stube anzugeben.
3. Zeitungen sind gestattet, dürfen aber nur durch die Poststelle des K. L. Maulhausen bestellt werden.
4. Lebensmittelpakete sind gestattet. Außer einem Inhaltsverzeichnis sind Beleggen verbotten und werden beschlagnahmt.
5. Entlassungsgesuche aus der Schubhaft an die Lagerleitung sind zwecklos.
6. Sprechereisbesuche und Besuche von Gefangenen im Konzentrations-Lager sind grundsätzlich nicht gestattet.

Alle Post, die diesen Anforderungen nicht entspricht, wird vernichtet.

Der Lagerkommandant.

Hubert Maryenke

15.8.1913

NE-31490

Wal. 2

126

3.

Absender:

Meine Anschrift:

Name: Hubert Maryenke NE-31790

geboren am 15.8.1913

Block Wal. 2 126 Stube 3.

Konzentrationslager Maulhausen
Oberdonau

Folgende Anordnungen sind beim Schriftverkehr mit Gefangenen zu beachten:

1. Jeder Schubhaftbefugene darf im Monat zwei Briefe oder zwei Karten von seinen Angehörigen empfangen und an sie absenden. Die Briefe an die Gefangenen müssen gut lesbar mit 11 in 10 geschrieben sein und dürfen nur 15 Zeilen auf einer Seite enthalten. Gestattet ist nur ein Briefbogen normaler Größe. Briefumschläge müssen ungeöffnet seit 15 Tagen erhalten bleiben, nur 5 Briefmarken à 12 Pf. beigelegt werden. Auf dem Umschlag ist die Wohnung unterlegt, der Beschriftung wie oben 10 Zeilen. Briefbilder dürfen als Postkarten nicht verwendet werden.
2. Geldsendungen sind gestattet, doch ist dabei genau Name und Vorname, Geburtsdatum, Haftungsblock und Stube anzugeben.
3. Zeitungen sind gestattet, dürfen aber nur durch die Poststelle des K. L. Maulhausen bestellt werden.
4. Lebensmittelpakete sind gestattet. Außer einem Inhaltsverzeichnis sind Beleggen verbotten und werden beschlagnahmt.
5. Entlassungsgesuche aus der Schubhaft an die Lagerleitung sind zwecklos.
6. Sprechereisbesuche und Besuche von Gefangenen im Konzentrations-Lager sind grundsätzlich nicht gestattet.

Alle Post, die diesen Anforderungen nicht entspricht, wird vernichtet.

Der Lagerkommandant.

Hubert Maryenke

15.8.1913

NE-31790

Wal. 2

126

3.

Faßt Kohlenklau!
 Er kauft das Gas und stiehlt das Licht, er kauft Strom und Kohle, duldet's nicht!

Wiemer 20.08.1945
 Ein Brief habe ich bekommen und es wurde
 mir große Lichte auf den Weg gebracht.
 Dank, daß dir seit alle gemutet hat. Man
 denken immer im allem die große Last
 die Familie tragen, aber ein ständ wackel sein
 allen auf meine Schritte nehmen. Wenn
 ich wieder zumits kommen den werde ich
 sein. Ich alle gut gefunt hat. Ich
 liebe dich immer thigles das. Ich
 bin die Liebe daran ist, aber wenn ich
 wieder dir sehen, dann wird er schon
 nicht sein sein. Ich aber denken hat
 ein sehr große Angst dich und ich
 wegen das. Selbst mit sehr viel die
 duldung. Ich habe dich sehr lieb. Ich
 und mit dir mich sehr lieb. Ich
 ich von dir. Ich habe dich sehr lieb.
 Ich nicht noch besser. Die Lasten sind
 welche habe ich erhalten für welche
 danke ich dir sehr. Ich die Lasten
 welche mit dir bist. Man würde mich
 können ich erhalten jeder Woche ich kann
 ich bringe in die ich Monat
 ich. Ich die erwarte im einige gut. Ich
 die beide mein Platte viele ich. Ich
 welche bitte sehr sehen. Ich
 welche für dich. Ich Maria. Ich
 ich die Liebe mich für die Liebe
 ich dich. Ich dich

T.M-848/1544 Pom. Lipno

Warczewski Lubomir

V. Party informacyjne
lc. 20

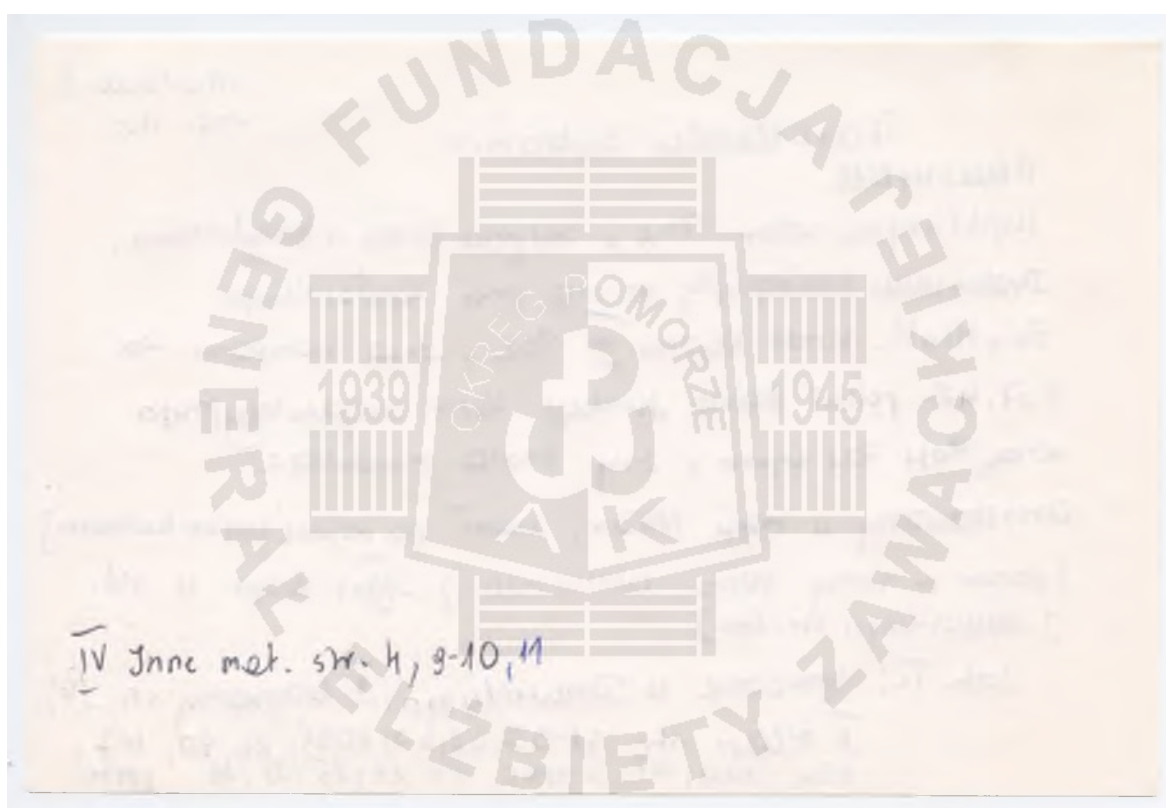
Włodarczyk ↓
Poz- AK

Włodarczyk Lubomir

nauczyciel.

Kooperator Pół i Skrzepu (mer z Kobylnikiem,
Drebinikiem) wzięty do brq, przez Zepetowskiego.
Ps. „Miot”. Kmdt Rejonu III Pół i dwa kompanie do
Pół. Wkr pełnił także funkcję kier. organizacyjnego
K-ty Pół Pół Lipno i 2-ty kmdt pomocowego.
Artykuł w maju 1943r, zmienił po wojnie (Hilary Kautheon)
(pomoc w brq, tajny bibliotek). - [Int. biogr. w rel.
J. Włodarskiego nr. 140]

Zob. T. i spisanie w Dzienniku, II biogramy str 161
II relacje str. 31-33, 62, 63, 80, 81, 86, 87, 107,
138, 140, 147; III oprec. str 21, 25, 26, 28, 107

№ 1007. 2.
902

Морчевский

Фс. "Міот", д-це оры 902 и шыперу.
Яго іспіліем быт А.І. Дробініскі.

Зб.Т.: Дробініскі А.І., Інсп. № 1007, I | 1 | с. 1

447-97

Starorzewski Lubomir

Lipno
Ark. 3.

Ps. "Miat" - fonetyk - kod Okręgu AK
Lipno, wsiatkiem i wsiowych ambato kowich
5.05.1943r.

zob.: Kniejski, Szymon, Działalność POZ
"Zmela"..., Pocz. pol. Hist. 1980/2.4, s. 784

HMM-66

Marcewski Lubomir

nr. 5.

AK

nauczyciel ze Słepca, I-szy 2-wo kmdre POZ
na pet. Lipna - Wisniewskiego. Orzeczenia w
Ksyprze Mejskiej 1PH3m, Ksyprze Stuttgart
zmont w 1973m.

nr. 1.

Zob. T. : Sprawozdanie S. Smugalskiego, J. Ruene,
s. 183, 263. // Korespondencje str. 41

AM-PC

Lipno 6.
POZ

Marcewski Ludowin
ps „Miot“

Miał z nim kontakt M. Churski,
organizator poz na Mandolin i Ziemi
Dobrzyńskiej

zob projekt programu M. Churskiego
(aut. H. Brenda)

JMM-95

Narczewski Lubomir "Młot" Lipno^{7.}
por. piech. WP (14 pp)
(ze SkGREGO)

Żołnierze DOK i AK

Grzegorz Walewski

Marcewski

Lipno 8.

Skępe, proces z B.O.W. In

przez pięć okres obłąpaczn
potem umiemy
marcewski wyje z Lipna
marcewski arest.

200 kmolt per (Lipno 102)

100 okrasa + 50 okrasa z Rybie
maj 1943

(wyje z listu p. Szwajcarskiego z Rybina do G. Obrowskiego)

Kmolt regionu Skępe

LIPNO 9.

NARCZEWSKI LUBOMIR

Bratost i miłosc w przelocie.
Mami o tym Jan Kowalski.

AM

Rel. J. Kowalski

10.
Lipno

Narczewski Lubomir - „Mkot”
ppor. WP

Jeden z pierwszych organizatorów POZ w
Skepem, k-dt III Rejonu POZ. Pomagał również
w tworzeniu tajnej biblioteki.

Rel. Władysław Drzewiecki, Skepe.

M. LIPNO

NARCZEWSKI LUDOMIR ze Skrzepo
Lionel placówki u Józefowi, Helew
Lubimko wstrzymuje z nim Tętuś.
Arrestowany S. V. 43. no klucze
użyty u Józefowi.
Serwis St. Vitholduipa „Zbiko”

AM

Red. H. Lubimski - Wisniowski.

№. LIPNO
POZ
Młodzież

NARCZEWSKI LUBOMIR
Patronek katechizacji obwodu POZ Lipno.

XI/94 Jaszowski, Gęsłapo, s. 124

a Marczewski Lubomir
ps. "Mot"

Lipno 13
POZ-AK

Nauczyciel z zawodu, żołnierz POZ i AK
w pow. lipnowskim. Do 1943 r. uczestniczył
w wydawaniu gazety "Iskra Wolności",
5.05.1943 aresztowany przez Niemców
podczas wielkiej akcji przesiedleń
ciotkami byłej p. POZ (wówczas jmi AK)
w pow. lipnowskim. Utrzymywał kontakty
z Władysławem Chruszczem.

verte

zob: Brenda Waldemar, Konspiracja na
półn. Mazowszu ..., Notatki Płocisk,
m 8/188 z 2001r. s. 46-47 (bibl. Inst.)

zł. 811 101

Marczewski (Lubomir) Lipno 14

Witold Skalski przekazał
informację Aleksandrze Wysockiej
zd. Jurkiewicz ps. "Stara", iż
w czasie okupacji współpracował
z Marczewskim.

Wpisz zapisanej notatki, sporządzo-
no podczas rozmowy przeprowadzonej przez
w Fundacji z p. Wysocką (14.06.2000)
sk. VI. 2000

Narowski Lubomir

ps. "Włoch"

Lipno
POB 200k
-RK 15

hier. organizacyjny Kom. Powiat.
POZ; od r 1940 do VII 1942

kmelt rej. III Skępe. 5.05. 1943

areszt. (gestapo z Grudzień drw);

obóz Mauthausen; przesł

zob. Witomska Elżbieta, opr. B/152,
z. 26 = bibl. FADAK (zdj. str. 30)

AK. II/10

Marczewski Lubomir

Lipno
POZ 16

ps. "Jotł"

knelt rej. III - gm. Skępe

zob. Witomska Elżbieta,
opr. B/152, s. 24 = bibl. FAPAK

RE 11, 10

†
Narczewski Lubomir
ps. "Młot"

Sipmo
POZ 17

Narczewski Lubomir ps. "Młot", kierownik organizacyjny Kom
Powiatowej POZ. Od maja 1940r do lipc
lipca 1942r Komendant III rejonu w Skępem.
1939 Aresztowany 5.V.1943 roku przez gestap
w Grudziądzu, po przesłuchaniach wywie
ziomy do Mathausen - przeżył obóz. s. 103

zob. Witomska Głęboka, opr. B/152
s. 103 = bibl. FAPAK
40
zł. 10'10

Marczewski dubomir

ps. "Młot"

Lipno
POZ 18

- Komendant rejonu III Okręgu POZ, kierownik organizacyjny
Kamendy parafosy Lipno

zob. J. Sadański, Młot nr ..., W-wa 1999, s. 201.

ju IX'08.

por. rez. Narcaewski Subornir
a absolwent Seminarium
† Nauczycielskiego w
Wymyslinie.

Sipno¹⁹
(Skepe)
POZ-AR

- komendant Placówki POZ-AR
w Skepem.

sob. W. Dzwiedzi, Szlakiem miejsc
pamięci (...) w okolicach Skepego,
- brak źródła - tj. problemowa Imp.
Wrocław.

28.XI'08

Narczewski Lubomir Lipno 20
POL-AR

zob. Ziolkowski B., Polska Podsiemka
na Lujawach..., Torun 2008,
s. 151, 207, 292-295, 302, 444-447,
528-531, 538-542

MP 1/15

